

Väster i hus håll. Stakamass (crodär 1868-69)

Under nödåret 1868-69 använde man här bl.a. ett slags mass eller lavavast till att dryga ut mjölet med. Man storkod massan och gruggade sänder densamma. Fagesmannens benämning "stakamäs" kan jag y. verifiera. På fråga om växtplatsen för mass-arten sade han att den växer tex intill gårdsgårdar och andra (upptecknat 1943.) ställen.

För Frank

Stakamass, om det nu var samma art som ovan användes även till sevaster. Som barn hörde jag uttrycket "stakamäsakaost".

För Frank

Lillemor
72.

Väster i kushåll etc Björklag.

Man samlade ihop lagen i större kär. I min moders föräldra hem samlade man lagen i en större vattenå. Då lade man mer en del porris i lagen. Detta fick stå och dra några dagar. Sedan var lagen färdig. Man kunde baka lagen till fram emot sommaren. Den surnade efterhand och en mägelpinna bildades över densamma.

Lagen hade en enastående förmåga att släcka först.

Den siste här, som jag minns, vilken tappade och beredde björklag (beärklag), var en mors bröder till mig. I min barnoms anledning 1909-10 hade han en så med lag, vilken dryck jag även avsmakade.

(Uppskrift 1939)

Torsten

Väster- och Björklag-Sänkebier

Om man slag Björklag och blandade med - eller som min moder sade, slag över malt och jäst samt lät det stå och göras fick man ett starkt öl. Detta kallade man i min moders hem för sänkebier (sainkäbia).
(Ehrlén 1939).

För Krentz

Björklag, som jag förut skrivit
surnade lagen efter hand. Den kallades
då ibland survälling (snövälling)

Berättat av Johan Gustavsson, Lundby

Ormus och Herman
f. i samme s. n. år 1880.

Västerås Kännlag

Kännlagen fick man på likartat sätt som Björkelagen. Man barrade lönmarorna och satte i kapp och hängde ett uppsamlingskärl under kappen.

Kännlagen var ganska söt. I min moders barndom användes den för att dryga ut det dyrbara kaffaderet.

Både i sparsamma gårdar och på de fattiga ställena kaskade man kaffe med Kännlagen (lönna lagan) istället för att koka det på vatten.

(Uppskrift 1939)

Tor Frank

Väster som läkemedel Trifolium (trifolium)
Strax innan slätten plodade man
trifolium. Dessa band ihop i knippen
och torkades under solen. När man skulle
använda denna växt som median, slog
man brännvin över dem. Då fick detta
stå och dra en tid.

Denna median skulle man använda
när man hade ont i bröstet.
Lagesmannen minns att man använde
Trifolium i hans barndom.

(Ephedra 1946)

For. Krantz

Väster som läkemedel Groddblad,
Tomultsan- och Jordgubbsblad.

Dessa sorters blad voro bra att lägga
 mot öppna sår tex öppna sjärbullnads-
 sår o.s. Blad av denna slag "drogo."

(Uppskrift 1949)

Tor Krantz

ACC. N:R M. 11588:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Väster som läke medel. Svamp eller Mögel?

Gulspuka skulle botas med den
svamp eller mögelart som finns på
gamla gylterväggar av timmer.

Den sjuka skulle förtära av ovan-
nämnda växt.

(Upp tecknat 1935)

Per Brantz

ACC. N:R

M. 11588:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Väster som läkemedel, Törnrosrötter
Mot ormbett skulle man använda
ett avkok av tornrosrötter.

Efter vad jag fattade skulle avkoket
användas för utvärtes bruk.

(Uppskrift 1946)

Tor-Brand

Väster som läke medel. Rävrunpor.
Om det är kött av denna väst skulle för-
käras mot mög vör?

Västen skulle kokas i läkt gryta
(= gryta med locket på).

Beträffande "rävrunpor"
(rävarämpö) så är det här delade mening-
ar om vilket som är vem. Här finnes
olika arter som man diskuterar om. Lages-
mannen var y i silyäle att viss vilken
väst han hört benämnas så.

Stämmer y det latinska namnet.

Per Frank

Väster som läkemedel. Malört

Malörten plödkades och torkades i knippen.

Man botade bl.a. magvärk med malörts-
brännvin. Malört lades med i brännvin,
så fick det "öra" en tid.

Lagesmannen, min far, hade också hört
att man ibland lade in även lite peppar
i malörtsbrännvinet

(Upp tecknat 1946)

Tor Grenb

Väster för olika ändamål.

Malört: brännvin eller vatten var bra
mot magvärk.

Norråttbärs- och körsbärsblad torkeades
till röstverk.

Massa Vitonassa (vitonäs) användes när
man skurade.

Murklar var den enda svamp som be-
rättaren mindes att han plockade och sålde.
För Frank